

АНДРОСОВ ОЛЕКСАНДР, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **БУРКОВСЬКА АННА**,
доктор філософії (економіка), доцент
кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

МАРЖИНАЛЬНИЙ ДОХІД ЯК ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДО МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Маржинальний дохід у сучасній системі управління підприємством дедалі частіше розглядається не лише як інструмент короткострокового фінансового аналізу, а як стратегічний показник, що дозволяє оцінити ефективність діяльності в умовах глибоких трансформацій до моделі сталого розвитку. У класичному розумінні маржинальний дохід визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції та змінними витратами, і саме він формує ресурс для покриття постійних витрат та створення прибутку [1]. Проте в умовах переходу до екологічно та соціально відповідального бізнесу його зміст набуває ширшого економічного та управлінського значення.

Трансформація підприємств до моделі сталого розвитку передбачає інтеграцію економічних, екологічних і соціальних цілей у єдину систему стратегічного планування. У такій системі маржинальний дохід стає індикатором не лише фінансової результативності, а й здатності бізнесу адаптуватися до нових стандартів виробництва, ресурсоефективності та соціальної відповідальності [2]. Зростання змінних витрат у зв'язку з впровадженням екологічних технологій, сертифікації продукції чи переходом на відновлювані джерела енергії може тимчасово знижувати показник маржинального доходу. Однак у довгостроковій перспективі такі інвестиції формують конкурентні переваги, зменшують ризики регуляторного тиску та підвищують лояльність споживачів.

В умовах ринкової нестабільності та зростання вимог до прозорості бізнесу маржинальний дохід дозволяє оперативніше оцінити ефективність окремих продуктів, напрямів діяльності або інноваційних проєктів [3]. Це особливо актуально для підприємств, що здійснюють структурну перебудову виробництва, оптимізують портфель продукції відповідно до принципів циркулярної економіки або переорієнтовуються на екологічно чисті сегменти ринку. Аналіз маржинального доходу дає змогу визначити, які види продукції забезпечують найбільший внесок у покриття постійних витрат і створення доданої вартості, а які потребують модернізації чи поступового виведення з ринку.

Особливого значення цей показник набуває в агропродовольчому секторі, де впровадження стандартів сталого розвитку пов'язане з переходом до органічного виробництва, зменшенням вуглецевого сліду та підвищенням рівня простежуваності ланцюгів постачання [4]. У таких умовах маржинальний дохід

відображає не лише різницю між ціною та змінними витратами, а й ефективність використання природних ресурсів, рівень технологічної модернізації та здатність підприємства створювати екологічно марковану продукцію з вищою доданою вартістю [5].

Крім того, маржинальний дохід відіграє ключову роль у прийнятті управлінських рішень щодо інвестування в інновації. У процесі оцінювання доцільності впровадження енергоощадних технологій, цифрових рішень або екологічних стандартів менеджмент аналізує очікувану зміну змінних витрат та потенційне зростання виручки [1]. Саме через призму маржинального доходу визначається точка беззбитковості нових проєктів та їхній внесок у фінансову стійкість підприємства [2].

У контексті трансформації до моделі сталого розвитку важливо розглядати маржинальний дохід у поєднанні з нефінансовими показниками, такими як скорочення викидів, підвищення енергоефективності чи розвиток людського капіталу [5]. У результаті маржинальний дохід перестає бути виключно бухгалтерським індикатором і перетворюється на стратегічний орієнтир, що відображає здатність підприємства генерувати економічний результат у гармонії з принципами сталості.

Отже, в умовах трансформації економіки та посилення глобальних викликів маржинальний дохід виступає важливим показником ефективності діяльності підприємства. Він дозволяє оцінити адаптивність бізнес-моделі, конкурентоспроможність продукції та фінансову стійкість підприємства в процесі переходу до сталого розвитку. Його аналітичне використання забезпечує обґрунтованість управлінських рішень та сприяє формуванню економічно життєздатної, екологічно відповідальної та соціально орієнтованої моделі господарювання.

1. Гринько Т.В., Головка Д.Д. Наукові підходи до оцінки ефективності діяльності суб'єктів підприємництва. *Modern Economics*. 2018. № 11. С. 51–57. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V11\(2018\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V11(2018)-08).
2. Пізняк Т.І., Ковальова О.М., Пономаренко Я.Ю. Методичні підходи щодо оцінки економічної ефективності підприємницької діяльності. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 5. С. 33–37.
3. Shebanina O., Burkovska A., Petrenko V., Burkovska A. Economic planning at agricultural enterprises: Ukrainian experience of increasing the availability of data in the context of food security. *Agricultural and Resource Economics*. 2023. Vol.9. No.4. Pp.168–191. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.08>.
4. Бурковська А. В., Бурковська А. І. Фінансова безпека сільського господарства як ключовий чинник забезпечення продовольчої безпеки: виклики та перспективи. *Modern Economics*. 2025. № 49(2025). С. 32-37. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-04).
5. Сотник А., Бірюченко С. Бізнес-діагностика комерційної діяльності промислового підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-88>.

